

1929: verkiezingen op 3 juli

Sociaaldemocraten en katholieken visten in dezelfde electorale vijver. Dat gold ook voor de dagbladen. Welk dagblad dat nu nog steeds bestaat, richtte zich op de katholieke arbeidersbeweging?

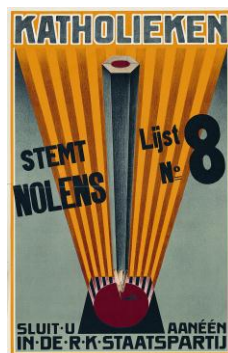
Politieke verhoudingen in 1929

De economie ging goed in de jaren '20 en de verkiezingen verliepen rustig. Bij het jaartal 1929 denkt iedereen meteen aan de [beurskrach](#) en 'zwarte donderdag': de dag dat de aandelenkoersen op de beurs in New York extreem daalden. De voortekenen van de aankomende economische crisis werden echter pas in de zomer van 1929 zichtbaar en hadden dus nog niet veel invloed op de verkiezingen van 3 juli. Hoewel flink werd geïnvesteerd in verkiezingspropaganda maakte dat voor de uitslag niet veel uit. De liberale Nieuwe Rotterdamsche Courant schreef: 'Er is aan deze verkiezing zeer veel moeite en arbeid besteed, zeer veel geld, zeer veel kalk en heel wat radio, en het eind is, dat de zaak vrijwel blijft, zoals ze was.'

Interessant was de opkomst van de Middenpartij voor Stad en Land. Deze partij richtte zich met Floris Vos als aanvoerder tegen de tolheffing op de autoweg tussen Amsterdam en het Gooi. Met een blokkadeactie bracht Vos op verkiezingsgebied wat reuring in de tent. De verkiezingsleus "Niet praten, maar doen" paste dan ook prima bij zijn partij.

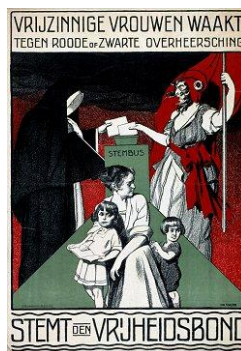
Hoewel de verkiezingsuitslag ook nu niet heel anders was dan in voorgaande jaren, was er toch stevige concurrentie tussen de verschillende politieke partijen. De sociaaldemocraten (SDAP) aasden op dezelfde kiezers als de katholieken (RKSP). De katholieken kwamen daarom met een socialer programma en riepen op om de katholieke gelederen te sluiten: "Katholieken, sluit u aanéén". Deze strategie bleek te werken. De RKSP sloeg 'de roode aanval op ons zwarte Zuiden' af. Op basis van de verkiezingsuitslag zou het logisch zijn dat de RKSP en de SDAP samen een regering

zouden vormen. De politieke verhoudingen maakten dit echter onmogelijk.

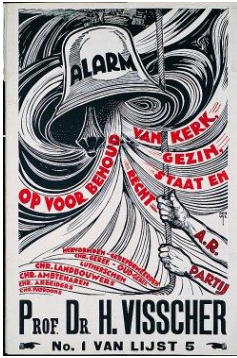


Verkiezingen in 1929

Er was niet alleen onenigheid tussen de [RKSP](#) en de [SDAP](#). De [Vrijheidsbond](#) zette zich ook flink af tegen andere partijen. Op het verkiezingsaffiche zette de Vrijheidsbond zich af tegen 'roode overheersching', gesymboliseerd door de vrouw rechts op het affiche, en ook tegen de 'zwarte overheersching', gesymboliseerd door de vrouw links. Socialisten zouden weinig vrijheid bieden en een religieus wereldbeeld paste niet goed bij een liberale partij.



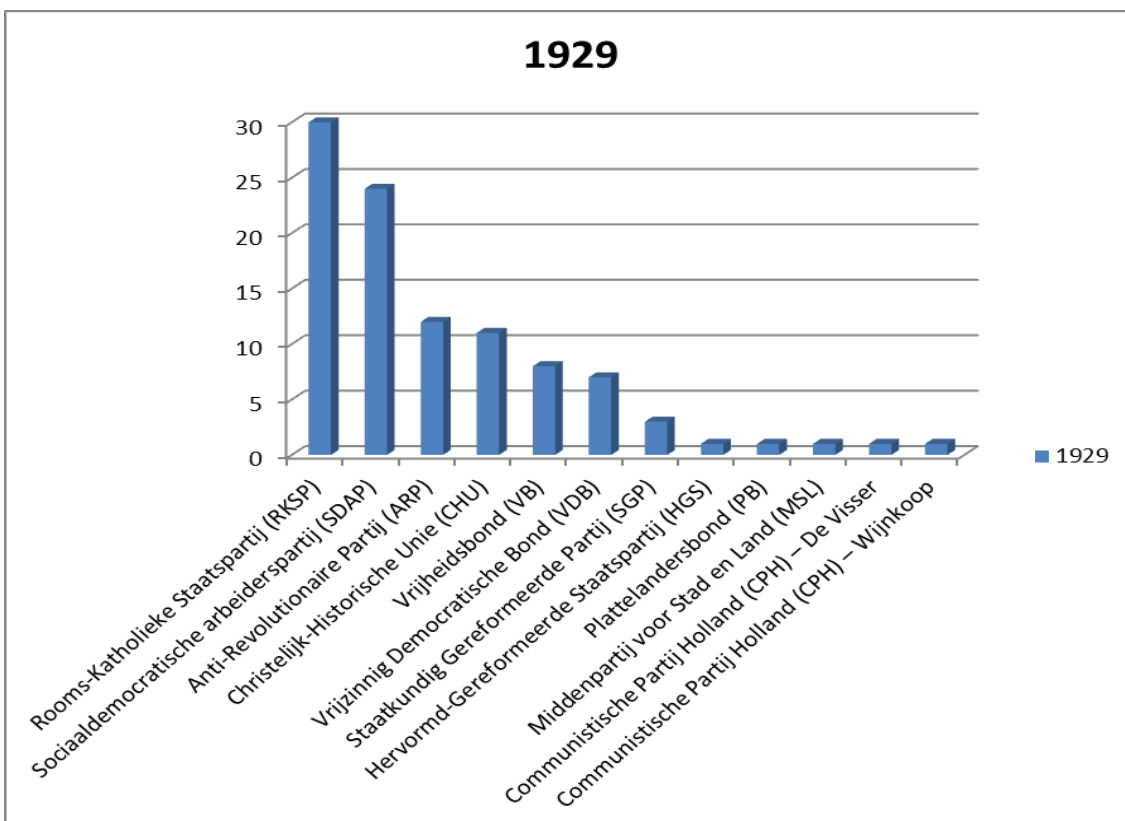
De confessionele [ARP](#) luidde de noodklok (zie affiche). Men moest meer aandacht hebben voor het behoud van vaderland, kerk, gezin en recht.



Van alle politieke partijen konden de SDAP en de links-liberale [Vrijzinnig-Democratische Bond](#) (VDB) het 't best met elkaar vinden.

Wist je dat:

- ... de ARP in haar verkiezingsprogramma had staan dat ze de doodstraf weer wilden invoeren?
- ...de Vrijheidsbond, de Christelijk-Democratische Unie, de Vrijzinnig-Democratische Bond en de Plattelandsbond zelfstandige zendtijd hadden aangevraagd in 1928, omdat zij geen verwante omroep hadden? Deze aanvraag werd echter afgewezen.



* Bij de vorige verkiezingen heette CPH nog CPN.

** Opgericht in 1921.

Dit leidde tot het kabinet-Ruijs de Beerenbrouck III (RKSP, ARP, CHU, met in totaal 53 zetels).